

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 809633/6

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב שלמה שפירא

המבקש: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד אברהם ברזל)

נגד

המשיבה: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד לאה אליאב)

הנדון: עיון מחודש בפסק דין – בין בקשת צד מעוניין ליוזמת בית הדין;
כוונת שיתוף – מבחניה ומשמעויותיה

החלטה

א. ההבדל בין תנאי בקשה לעיון מחודש בפסק דין לסמכות בית הדין ליזום עיון כזה

לפנינו בקשתו של המבקש, המשיב בערעור שבו הכרענו לא מכבר, כי יעיין בית דינו שנית בפסק דינו ויבטלנו.

המבקש טוען כי פסק הדין לוקה בטעויות עובדתיות, טעויות הלכתיות וטעויות משפטיות, ומבקש כאמור לעיל על יסוד תקנות קכח–קלא לתקנות הדיון. דומה שלא בכדי נקט המבקש בדרך של עשיית כל התקנות שבפרק הארבעה-עשר לתקנות הדיון למקשה אחת ולא נקב בתקנה המסוימת או בתקנות המסוימות המתאימות לבקשתו. רצוני לומר: על אף המכנה המשותף בין התקנות שבפרק האמור אין הוראותיהן זהות:

תקנה קכח עוסקת בבית הדין החושש כי טעה בפסק דינו. תקנות קכט–קל לעומתה עוסקות בבעל דין המבקש דיון מחודש. אך זאת לא על יסוד מחשבתו כי טעה בית הדין בפסק דינו – רשאי בעל דין אומנם לסבור כך, אולם לא הוא הקובע, כידוע – לו נזקקנו לדון מחודש בדינו של כל בעל דין הסבור, גם לאחר פסק דין, כי הצדק עימו למרות הכרעת בית הדין, לאמור כי טעה בית הדין, לא היו תמים הדיונים לעולם ועד, ועד עתה עוד 'תקוע' היה כל בית דין באחד התיקים הראשונים שבהם הכריע, שהלוא גם משתידקה בקשה כאמור זכאי בעל דין לכאורה להגישה שוב "בכל זמן" כלשון התקנה...

כל שהותר לבעל דין בתקנה קכט הוא לבקש דיון מחודש "על סמך טענות עובדתיות או ראיות חדשות שלא היו ידועות לו בדיון הקודם".

מתקשים אנו לדלות מן הבקשה רחבת הידיים שהגיש המבקש את הטענות העובדתיות או הראיות החדשות שנודעו למבקש, ככל שישנן כאלה לדעתו. לפיכך לעת הזאת דינו בהוראה פשוטה אחת:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

יואיל נא המבקש להגיש את בקשתו שנית ולפרט בה בבהירות ובתמציתיות מה הן לדעתו העובדות או הראיות החדשות שנודעו לו – הכול כנדרש בתקנה קכט(2) לתקנות האמורות.

ב. שלילת טענות המבקש נגד פסק הדין – לא מכוח זכות שמקנה לו התקנה אלא למען ייראה הצדק

עם זאת ולמעלה מן הצורך, אך למען ייראה הצדק ולא ייעשה בלבד, נשיב בקצרה על עיקרי טיעוניו של המבקש בדבר טעות כביכול של בית הדין. נוסף ונאמר כי לו היינו משתכנעים מטיעוניו אכן היינו רשאים לעיין בדינו מחדש מכוחה של תקנה קל, שכן לו היינו סבורים אנו כי טעינו בפסק הדין – אחת היא לנו אם הייתה סברה זו נובעת מאליה או שהיינו מתעוררים לה על ידי הערתו של אחר, ובכלל זה המבקש, ועל כן אנו מוצאים לנכון להשיב כאמור בקצרה כדי לסבר את האוזן מדוע אין אנו סבורים אף כעת כי נפלה טעות בפסק דיננו. עם זאת נשוב ונדגיש כי אפשרות עקרונית זו אינה מקימה למבקש זכות לבקש דיון מחדש, וכאמור לעיל:

(א) הדן בית הדין הגדול בטענות שלא עלו בערכאה קמא והרשאי הוא לעשות כן?

לטענת המבקש סטה בית דיננו מסדרי הדין ומתקנות הדיון בדונו בטענות שלא הועלו לפני ערכאה קמא, היינו בסוגיית כוונת השיתוף.

נבהיר בקצרה:

1. תקנה קלו קובעת כי אין ערעור על יסוד נסיבות, הוכחות או עובדות שלא הובאו בפני בית דין קמא. לא באלה עסקינן עתה, העובדות נטענו בפני בית דין קמא. לכל היותר אפשר לבחון את הטענה כי משמעויותיהן המשפטיות של הטענות שנטענו לפנינו או שנקבעו בפסק דיננו לא נדונו לפניו, ובעניין זה לא הוגבלה אפשרות הערעור או אפשרות הכרעתו בתקנות הדיון.

נרחיב קמעא ונאמר כי אומנם המבקש הביא מן הפסיקה האזרחית השוללת את אפשרות העלאתן לפני ערכאת הערעור של טענות שלא נטענו בערכאה קמא – ואפשר שמבקש הוא לומר גם: ממה נפשך, לפי דין תורה הרי אין ב'כוונת שיתוף' ולא כלום, ולפי הדין האזרחי לא היה מקום להעלות טענה זו בערכאת הערעור.

אך אם זו כוונתו טועה הוא טעות כפולה:

טועה הוא משום שפסיקתנו, וכפי שהובהר בפסק הדין, נשענה בראש ובראשונה על דין תורה ועל מסקנתנו כי על פי דין תורה התקיים 'קניין' בהסכם המדובר. עובדת קיומה של 'הלכת השיתוף' נצרכה אך כדי לרפא את הפגם ההלכתי שבקניין זה הנובע מ'דינא דמלכותא' ומהעדר גמירות דעת בקניין הנוגד אותו, וכל כהאי גוונא אין ספק שכוונת השיתוף והעובדה שב'דינא דמלכותא' מועילה היא יש בהן כדי לסלק פגם זה מעיקרו. ברור שבירורה של קביעה הלכתית זו אינו תלוי סדרי דין אזרחיים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

וטועה הוא גם משום שבהיבט המשפטי גופו אין מקום למשוואה זו, בית הדין – גם בהיבט החוקי והמשפטי – מצווה לדון על פי דין תורה, הן בדין המהותי והן בסדרי הדין שהם עניינה של טענתו זו של המבקש, ופטור ממילא מסדר הדין האזרחי, הן שהוא אמור בתקנות והן שהוא אמור בפסיקה. אך בד בבד עם האמור: במקום שבו ישנה הוראה מפורשת ייחודית המחייבת את בית הדין לדון על פי חוק מסוים הרי שבהיבט המשפטי אכן מחויב בית הדין לכך.

2. לבד מן האמור, הושמעה בבית דין קמא לא רק הטענה העובדתית בעניינו של ההסכם שעל עובדת קיומו שאינה שנויה במחלוקת התבססה הכרעתנו, ולא בלבד הטענות ההלכתיות או המשפטיות השונות בדבר משמעויותיו, אלא גם הטענה – בקשה הכללית והעקרונית כי בית הדין יפסוק את פסקו גם בהתאם להוראות החוק, ובמשתמע גם להלכות המשפטיות הנוהגות ושנפסק לגביהן כי מן הבחינה החוקית והמשפטית מחייבות הן אף את בתי הדין הרבניים, כדוגמת הלכת השיתוף. טענה זו אכן לא פורטה, דיה ומחדל זה של באי כוח המערערת – המשיבה בבקשה זו – הוא שהביא כנראה את בית הדין קמא שלא לענות בה, וכפי שצוין בפסק דיננו, אך כיוון שהטענה בכללותה אכן נטענה ודאי שאם סבורים אנו כי יש לה השלכה משפטית זו או אחרת רשאים ואף חייבים אנו לבחון השלכה זו ולהכריע בה.

3. לא זו בלבד אלא שעניין זה אכן עלה בפירוש, גם אם בקצרה, בגלגולו הקודם של התיק בבית הדין הגדול, וכפי שציינו בפסק דיננו, וממילא משהנחה בית הדין הגדול – המותב שבו נדון התיק אז – את בית הדין האזורי לשוב ולבחון את עניינם של הצדדים, נכללה בהנחיה זו, אף אם כדיעבד נעלם הדבר מעיני בית דין קמא, גם ההנחיה לדון בהיבט זה של טענות הצדדים.

(ב) כוונת שיתוף שלה ראייה חד־משמעית אינה מצריכה ביסוס מכוחם של תבחינים אחרים

לטענת המבקש הרחיב בית דיננו את גבולות כוונת השיתוף הייחודית אל מעבר למקובל בפסיקה. נבהיר בקצרה:

כפי שהסברנו בפסק דיננו, הפסיקה קובעת עיקרון (בהיבט המשפטי) והוא כי כוונת השיתוף יוצרת שיתוף. על גבי עיקרון זה מצויים בפסיקה מבחנים ותבחינים שונים שנועדו לברר עובדתית אם התגבשה כוונה כזו. בעניינם של הללו אין הלכה משפטית קבועה אלא צורך בבחינתו של כל מקרה לגופו.

הוסבר והובהר בפסק דיננו מדוע השתכנענו כי בענייננו הייתה כוונה כזו, והובהר גם – וכאן תשובה לטענותיו הממוקדות יותר של המבקש – מדוע משהוכחה כוונה כזו אין משמעות לשאלת משך הזמן שבו התקיימה הכוונה, משך זמן הנישואין בכלל, המגורים בדירה פלונית או העדרם, ההרמוניה שבחיי הנישואין וכו', כל הללו תבחינים המצטברים לכלל הוכחה שעה שאין הוכחה אחרת חד־משמעית לקיומה של כוונת השיתוף, ואין בהם צורך שיש הוכחה כזו.

דיינו בעניין זה אם יאמר כי המבקש בטענותיו שלו – מדויל ידיה משתלם, שכן בין השאר הביא כראיה לדבריו, ונוכח טענותיו על העדרה של 'אוירת שיתוף' בין הצדדים את דברי כבוד השופט זילברטל בע"מ 1398/11 (אלמונית נ' אלמוני).

נדמה כי מקום בו אכן התקיימו יחסי נישואין פורמאליים אך לא נוצרה בין בני הזוג אותה 'אוירת שיתוף' ולו ברמה בסיסית ומינימאלית [...] לא נית

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

יהיה להגיע למסקנה בדבר קיומו של שיתוף בנכס חיצוני [...] אלא כאשר קיימות ראיות ממשיות, ישירות ובעלות משקל בדבר יצירת השיתוף בנכס.

ואכן כך. סומכים אנו שתי דינו על האמור כי במצב כזה "לא ניתן יהיה להגיע למסקנה [...]". אלא שכשנאמר מתי אין "להגיע למסקנה" – מכלל לאו אתה שומע הן ולמד גם מתי ייתכן "להגיע למסקנה", ובהקשר זה הרי שבה בעת שאנו סומכים דינו על האמור סומכים אנו דינו גם על סיומם של דברים "אלא כאשר קיימות ראיות ממשיות, ישירות ובעלות משקל". בענייננו כאמור וכפי שהובהר באר היטב בפסק דינו קיימת הייתה ראייה כזו ומכוחה יכולנו אכן "להגיע למסקנה בדבר קיומו של שיתוף".

(ג) הקניין פרי כוונת השיתוף – ומשמעויותיו ההלכתיות בנידוננו – למרות הסתירה לכאורה לחוק המקרקעין

לטענת המבקש כוונת השיתוף אינה יוצרת 'קניין' מן ההיבט המשפטי.

לא ברור מדבריו אם טענה זו עומדת לגבי דינו כשלעצמה או שרצונו לומר שמשום כך אין יסוד לראות אותה כמרפאת את הפגם שב'קניין' ההלכתי האמור. מכל מקום לגופו של עניין הוא מציין כי תפיסת 'כוונת השיתוף' כיוצרת קניין מנוגדת להוראות חוק המקרקעין וחוק המתנה. הוא אף מבהיר בהקשר זה את הידוע לכול כי מבחינה משפטית הסכם אין בו אלא משום התחייבות והבטחה להקנות ולא משום קניין.

אשר להסכם כשהוא לעצמו – דברי המבקש נכונים אלא שאינם נוגעים לענייננו. לא השתתנו את פסק דינו על ראיית ההסכם כשלעצמו כ'קניין' מן הבחינה המשפטית, אלא על ראיית עשייתו בנסיבות העניין כ'קניין' מן ההיבט ההלכתי. בעניין זה נזכיר היו גם בבית דין קמא מי שנקטו עמדה דומה, אלא שסברו כי קניין זה פגום מחמת העדר הרישום הנדרש בחוק והמשלך על השאלות ההלכתיות הקשורות בגמירות הדעת ובמעמדו של 'דינא דמלכותא'. פסק דינו ביאר, וכאמור לעיל, כי פגם זה נרפא מכוחה של מעמדה המשפטי של כוונת השיתוף והיותה חלופה, בהיבט המשפטי, של הרישום.

לעניין 'כוונת השיתוף' עצמה שבים אנו ואומרים כי מן ההיבט המשפטי מקימה היא 'קניין', הוראות חוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג – 1973, אומנם קובעות כי במהלך הנישואין יהיה קניינו של כל צד שלו בלבד (שכן אין בעצם הנישואין כדי להקנות זכויות כלשון סעיף 4 לחוק זה), ורק לעת פקיעת הנישואין תחול הזכות לאיזון המשאבים. משמע: במהלך הנישואין הזכות לאיזון אינה זכות קניינית אלא זכות אובליגטורית דחויה, אם נרצה להגדירה בהגדרות הלכתיות הרי שמדובר בסוג של 'שעבוד'. אך לא כך בנוגע להלכת השיתוף הכללית – אצל מי שהיא חלה עליו – ולא בנוגע להלכת השיתוף הייחודי, שיסודה בגישה המשפטית הגורסת כי הלכת השיתוף הכללית לא בטלה מכול וכול אצל מי שנישאו לאחר חקיקת חוק יחסי ממון, אלא שהצטמצמה ונותרה בעלת משמעות אך ורק באשר לנכסים שהחוק לא קבע לגביהם איזון משאבים ושהוכחה לגביהם להנחת דעתה של הערכאה המשפטית כוונת שיתוף ייחודית. הלכות אלה גורסות שיתוף קנייני המתקיים משעה שנוצרה ונתגבשה הכוונה לו, אם כי יש שיצירתה של זו היא תהליך ממושך (ולא כך בענייננו וכאמור).

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אכן יש בדברים משום ניגוד להוראות חוק המקרקעין, אולם לא עלינו תלונתו של המבקש בעניין זה. הלכת השיתוף הכללית ובתה – הטבעית או החורגת – הלכת השיתוף הייחודי הן פרי רוחו של בית המשפט העליון ולא של בית דין זה. פסק הדין בע"א 1915/91 (יעקובי נ' יעקובי, פ"ד מט(3) 529) הרה את הלכת השיתוף הייחודי, פסק הדין ברע"א 8672/00 (שהלה אבו רומי נ' ח'אלד אבו רומי, נו(6) 175 (2002)) ילדה, ופסקי הדין הבאים אחריהם גידלוה שעשועים על ברכיהם וטיפחווה. בית המשפט העליון הוא שהכניס את כוונת השיתוף הייחודית אל תחת כנפיו של החוק בקובעו כי אין הנחת קיומה והנחת מעמדה המשפטי סותרות את חוק יחסי ממון, אף אם יש שיאמרו ובמידה לא מבוטלת של צדק לדעתנו, כי עשה זאת בניגוד לכוונת המחוקק, כקוקייה זו המכניסה את ביציה לקינם של אחרים ואל תחת כנפיהם שלא לדעתם.

לא סוד הוא כי דעת בתי הדין הרבניים אינה נוחה מפסיקתו זו של בית המשפט – מן ההיבט ההלכתי, ולא סוד הוא גם כי אף בין שורותיהם של משפטנים בכירים נשמעת לעיתים ביקורת נוקבת על פסיקה זו. בכללה של ביקורת זו מוטחות גם הטענות בדבר הסתירה שבין פסיקה זו לבין הכלל האמור בחוק המקרקעין, ביקורת המתעצמת בשל הנמקתו של בית המשפט העליון גופו את פסיקתו באמירה כי חוק יחסי ממון אינו מונע יצירת שיתוף בין בני זוג על יסוד הדין הכללי ומכוח דיני החוזים, דיני הקניין, דיני הנאמנות – תוך התעלמותו לכאורה מהיותה מנוגדת לדין הכללי האמור בחוק המקרקעין. אולם על אף הביקורת, המצב המשפטי השורר היום הוא כפי שנקבע בהלכה זו.

בהיבט החוקי אפוא ודאי שאין מקום שנחרוג מן הפסיקה האמורה מחמת ביקורתו – תלונתו של המבקש על הלכה זו, ביקורת – ואף אם אנו עצמנו נהיה שותפים לה – אינה מעניקה לנו את הסמכות, ברובד החוקי, לחרוג מפסיקות מחייבות של בג"ץ.

אשר לעניין הכרעת פסק דינו שיסודה כאמור בקניין ההלכתי ושלגביו נצרכנו להלכת השיתוף כאמור אך כדי לקבוע שאין קניין זה נפגם מכוחו של 'דינא דמלכותא' או של חוסר גמירות הדעת הנובעת ממנו, ברי כי לעניין זה אין כל משמעות לשאלה אם ביקורת זו או אחרת על הפסיקה צודקת או אינה צודקת, השאלה היא אך ורק אם בפועל מונע 'דינא דמלכותא' עתה את חלות הקניין או את גמירות הדעת, ותשובתנו לשאלה זו היא שלילית, 'לא באלף רבתי': כל עוד המצב המשפטי הוא שקניין הנעשה בין בני זוג והמלמד על כוונת שיתוף 'פטור' מעולן של הוראות החוק בדבר רישום – בין שיש צידוק ל'פטור' זה ולגישה הכללית של הלכת השיתוף הייחודי, לדעתנו שלנו, ובין שאין להם צידוק, לדעתנו – אין דינא דמלכותא המונע את חלותו של הקניין ההלכתי האמור, ואין הוא לוקה בחוסר גמירות דעת בשל 'דינא דמלכותא' כזה. הא ותו לא.

(ד) הטענה בדבר כריתת ההסכם בטעות

עוד טוען המבקש כי ההסכם המדובר נכרת עקב טעות והטעיה שלו בידי המשיבה, המערערת בהליך שבגיננו ניתן פסק דינו, ובשל מצג שווא שהציגה כאילו יניב ההסכם המדובר פרי בדמות שלום בית.

לשיטתו של המבקש הסכים להסכם המדובר מתוך תקווה כי תוצאתו תהיה שלום בית בינו לבין המשיבה, אשתו דאז, אולם תוחלתו נכזבה, חיי הצדדים לא נעשו לאלה המקווים מזיווג של "ענבי הגפן בענבי הגפן" – דבר נאה ומתקבל" אלא להפך "ויקו לעשות ענבים ויעש באושים", ההסכם לשיטתו לא זו בלבד שלא הביא לשלום הבית, אלא שמששהיגה המשיבה את מבוקשה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בכריתת ההסכם וסברה לדעתו אף כי השיגה את השלמת מבוקשה – רישומן של הזכויות בנכס אף על שמה – אצה רצה לה הדרך לגירושין.

נזכיר ונאמר: **טענות אלה של המבקש אינן חדשות.** גם בפסק דיננו לא שללנו מכול וכול אפשרות זו, **אם כי צידדנו יותר שלא כך הם פני הדברים, אלא שלא ידענו כי בית הדין האזורי בפסק דינו שלו לא קיבל אותה כהלכה למשה מסיני –** ושלא כהצגת הדברים בדבריו של המבקש עתה: **אב בית הדין שעמדתו הייתה לכאורה הקרובה ביותר לזו שמבקש המבקש שנאמץ צידד אכן בעמדה עובדתית זו אך לא כתב את הדברים בהחלטיות אלא "שנראה שאכן האישה הטעתה [...]** ולפיכך לא ניתן להוציא", **חברו שעזמו בדעת הרוב כתב "יש נימוקים די סבירים שלא מגיעה לאישה מחצית הדירה, מה עוד שהוא [-] הבעל [מוחזק ויש לו חזקת מרא קמא ואין להוציא מידו", והדיין שבדעת המיעוט צידד "שבנידוננו האישה טענה טענות קשות של אלימות כלפי בעלה – יש קצת בסיס לטענתה בכך ששהתה במעון לנשים מוכות אולם הטענות בהחלט לא התבררו [...]** ועל כן בנידוננו יש לברר את טענותיה [...] גם יש לברר האם הבעל עשה מספיק בשביל לפייס את האישה שתחזור לשלום בית [...]"

בית דין קמא ובית דיננו שותפים היו אפוא לכאורה לעמדה כי יש מקום לספק בשאלת קיומו או בטלותו של ההסכם נוכח המחלוקות העובדתיות שלא התבררו עד תום ונוכח נגזרותיהן הנוגעות לשאלת אומדן דעת הנותן, החזר מתנות וכו' כשבכל זה וכנאמר במפורש בפסק דיננו הטענות בדבר הטעיה. **לא נכחד כי אכן בטווח האפשרויות בנוגע לספק זה צידדנו אנו לכיוון שונה מזה שאליו צידד בית דין קמא, ובעיקר בדעת הרוב שבו, אך זו אינה מחלוקת בעובדות עצמן, ואפילו הייתה כזו – לא ממנה נובע ההבדל במסקנת פסק הדין.**

במה נבדל אפוא פסק דיננו מפסק דינו של בית דין קמא, ההבדל המוביל לשוני במסקנות?

כפי שהבהרנו בפסק דיננו בית דין קמא ראה את ההסכם לכל היותר כהתחייבות למתנה, התחייבות שאינה יוצרת מוחזקות למקבל, ואילו בית דיננו ראה אותו כמתנה שקניינה הושלם – בהיבט ההלכתי והמשפטי כאחד – למרות אי-הרישום, וכפי ששבנו והסברנו גם לעיל. **מהבדל זה נבע השוני בהכרעתו של הספק, לדין המבקש הוא בבחינת 'המוציא מחברו' ועליו הראיה. וכאמור הן לדעת בית דין קמא והן לדעת בית דיננו לא הביא הוא ראיה מספיקה, אלא שבית דין קמא סבר שלא עליו הראיה אלא על המשיבה, ואף היא לא הביאה ראיה מספיקה השוללת את טענותיו של המבקש.**

ממוצא הדברים אתה למד שאין מקום לטענת המבקש בדבר טעות בעובדות ואף לא לטענתו כי ערכאת ערעור – אל לה לסטות מממצאיה העובדתיים של ערכאה קמא. לעניין זה נוסיף גם ונעיר כי את הקביעה הנחרצת בעניין זה שאב המבקש מפסיקות אזרחיות, תוך התעלמות מתקנות הדיון המאפשרות ערעור על יסוד טעות בעובדות. מכל מקום הוספה זו אינה אלא להוציא מליבם של טועים, אך אכן על פי רוב אין אנו מתערבים בקביעות עובדתיות של בית הדין האזורי, ואף כאן לא נזקקנו לכך לשם הכרעת הדין.

כפי שכתבנו בריש החלטה זו, **אם סבור המבקש כי יש לו ראיות חדשות בסוגיה זו, ראיות שלדעתו יש בהן כדי להביא לשינוי מסקנתנו על אף ראייתנו את ההסכם כקניין ולא כהתחייבות גרידא – מסקנה המצויה בתחום ההלכתי-משפטי ולא התחום העובדתי – ייכבד ויגיש בקשה לעיון בראיותיו בהתאם לגדריה של תקנה קכט לתקנות הדיון. בהעדר ראיות כאלה – מוטב היה כי לא יגיש את בקשתו הנוכחית, ואך לפנים משורת הדין לא נחייב בגינה בהוצאות משפט (אף כי נחייב בהחלטה זו בהוצאות משפט שבגין מרכיב אחר בבקשה ובהתנהלות המבקש ובא כוחו).**

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ג. בשולי הדברים

טרם נכלה לדבר נבהיר כי אנו דוחים בשאט נפש את שרכובו של בא כוחו המבקש לתוך דבריו את האמירה כי מרשו "במשך שנים פעל לעצמאותם של בתי הדין בארץ ובחו"ל לפסוק על פי דין תורה" – עובדה זו, ככל שנכונה היא, עושה את המבקש ראוי לשבח אך אין לה כל נגיעה לענייננו, ומשכך ציונה בענייננו קרוב להיות ניסיון להטות את דעת בית הדין לצידו של המבקש ולהביא להטיית המשפט.

ד. בקשת הארכה להגשת התגובה בעניין דמי השימוש שעל הבקשה הנוכחית נוצקו יסודותיה

למען הסר ספק נבהיר גם מפורשות כי אין בית הדין נעתר לבקשה למתן ארכה נוספת לתגובת המבקש על בקשת המשיבה, המערערת בהליך העיקרי שלפנינו, לחייבו בדמי שימוש בגין התקופה שבה השתמש לבדו בנכס שפסקנו כי משותף הוא.

הבקשה לארכה נומקה באפשרות שהדיון בבקשה הנוכחית ייתר את הדיון בסוגיית דמי השימוש. לו הייתה הבקשה מעלה ראיות לכאוריות חדשות כאמור – אולי היה מקום לשקול אותה – אף כי גם כבקשה כזו ראוי היה שתוגש זה מכבר, אולם מאחר שלא כך היה, אין מקום להיעתר לבקשה זו.

נוסיף ונזכיר:

ביום י"ג במרחשוון התש"ף (11.11.19) הוריתי למשיב להגיב בתוך שלושים יום לבקשת המערערת לחייב אותו בדמי השימוש. ב"ב בכסלו (10.12) הגיש ב"כ המשיב בקשה למתן ארכה בת שלושים יום (נוספים) להגשת התגובה בשל עומס במשרדו והיעדרותו ממנו בשל מחלה. למחרת היום ב"ג בכסלו (11.12) ניתנה החלטתי שבה ביקרתי את הגשת הבקשה 'ברגע האחרון', אך נעתרתי לה לפנים משורת הדין.

מסתבר כי המבקש דנן, או מרשו, "וירא כי טוב" לבקש ארכה מבית הדין ברגע האחרון, ביקורת אומנם מותח בית הדין על כך, אך הבקשה זוכה למענה ומלבד ביקורת אין לה 'מחיר'. ואולי נביא את לשון הכתוב במלואו "וירא מנוחה כי טוב" – מה לו לטרוח ולהגיש בהתאם לזמן שקצב לו בית הדין, יכול הוא לנוח ולסמוך על טוב ליבו ואורך רוחו של בית הדין, ועל אחת כמה וכמה כשלדעתו יש אולי סיכוי שלא יזדקק לבסוף לטרוח כלל בתגובה המבוקשת, שמא תתייתר. הפעם אפוא הגדיל לעשות ולבקש כאמור אף לאחר 'הרגע האחרון'. שלושים הימים הנוספים תמו אפוא אף הם בעת הגשת הבקשה הנוכחית ב"ז בטבת התש"ף (16.1.20). גם מטעם זה היה ראוי שלא להיעתר לבקשתו אף לו היה מקום לשקול אותה מצד עצמה, כאמור, בבחינת "שלא יצא חוטא נשכר" וכדי שלא להכשיר את זילות בית הדין.

לכאורה מן הדין היה אפוא גם להחליט כבר עתה בבקשה לחיוב בדמי שימוש לגופה.

ברם יש גם מקום לומר מנגד שמי שסבר בטעות כי יוכל לשטות בבית הדין כדי להרוויח זמן ראוי אמנם שישלם את המחיר על כך, אך לאידך גיסא הפסד בהליך עצמו עשוי להיות תשלום

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מופרז, והעדר תגובה הבא בשל מחשבת הפיגול האמורה ("פיגול – חוץ לזמנו") – פסול ככל שיהיה – אינו יכול להראות כויתור על זכות התגובה או להיחשב 'שתיקה כהודאה', וודאי שלא בהעדר התראה כי כך יהיה.

על כן ולאחר שיקול דעת אני קובע כי יוכל המבקש עדיין להגיב לבקשה בעניין דמי השימוש לגופה, אך עליו לעשות כן מייד. הבקשה תעלה על שולחננו לדיון לגופה בהקדם והחל משלושה ימי עבודה לאחר חתימת החלטה זו (בהתאם לאילוצי בית הדין) בין שתגיע התגובה לה עד אז ובין שלא תגיע.

המבקש יחויב בגין בקשה זו בהוצאות משפט לטובת אוצר המדינה בסך של 5,000 ש"ח.

ה. מסקנות ומתן הוראות

סוף דבר:

א. למבקש זכות לבקש דיון מחודש נוכח עובדות או ראיות חדשות, זכות זו עודנה עומדת לו, אך לעת עתה לא הייתה בקשתו בגדריה.

ב. אין למבקש זכות לבקש עיון מחודש על יסוד טענתו כי טעה בית הדין בפסק דינו. מכל מקום לגופו של עניין לא טעה בית הדין בפסק דינו – לא עובדתית, לא הלכתית, לא משפטית ואף לא בהיבט של סדרי הדין.

ג. על המבקש להגיב לבקשה בעניין דמי השימוש מיידית. הבקשה תידון לגופה – בין שיגיב ובין שיימנע מכך – החל משלושה ימים לאחר מועד חתימת החלטה זו.

ד. המבקש ישלם לאוצר המדינה הוצאות משפט בסך 5,000 ש"ח.

ה. החלטה זו תדוור למרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות.

ו. החלטה זו מותרת בפרסום בהשמטת פרטיהם של הצדדים.

ניתן ביום כ"ג בטבת התש"ף (20.1.2020).

הרב שלמה שפירא

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה